

Názory, postoje a znalosti obyvatel ČR

srpen 2021

MEDIAN

metodika průzkumu

Velikost vzorku Celkem N = 1015 respondentů ve věku 18 a více let

Termín sběru Srpen 2021

Metoda sběru dat CAWI/CATI (70 %/30 %)

Výběr respondentů Kvótní výběr

Vzorek je reprezentativní pro populaci ČR ve věku 18 a více let podle kategorií:

- pohlaví
- věk
- vzdělání
- kraj
- Velikost místa bydliště
- využívání internetu

Reprezentativita

Reprezentativita datového souboru byla primárně dosažena plněním kvótního předpisu a dodatečným dovážením dat.

Realizátor a zadavatel průzkum realizovala společnost MEDIAN, s.r.o.

Publikace při publikaci je nutné uvádět zdroj: Exkluzivní průzkum MEDIAN – Názory, postoje a znalosti obyvatel ČR

Úvod

Ve společenském diskurzu mezi odborníky, novináři, ale i laickou veřejností se často mluví o tématech, která se týkají vhodnosti, přínosů a negativ různých typů státního zřízení, role a pozice hlavy státu a celkově dalšího vývoje.

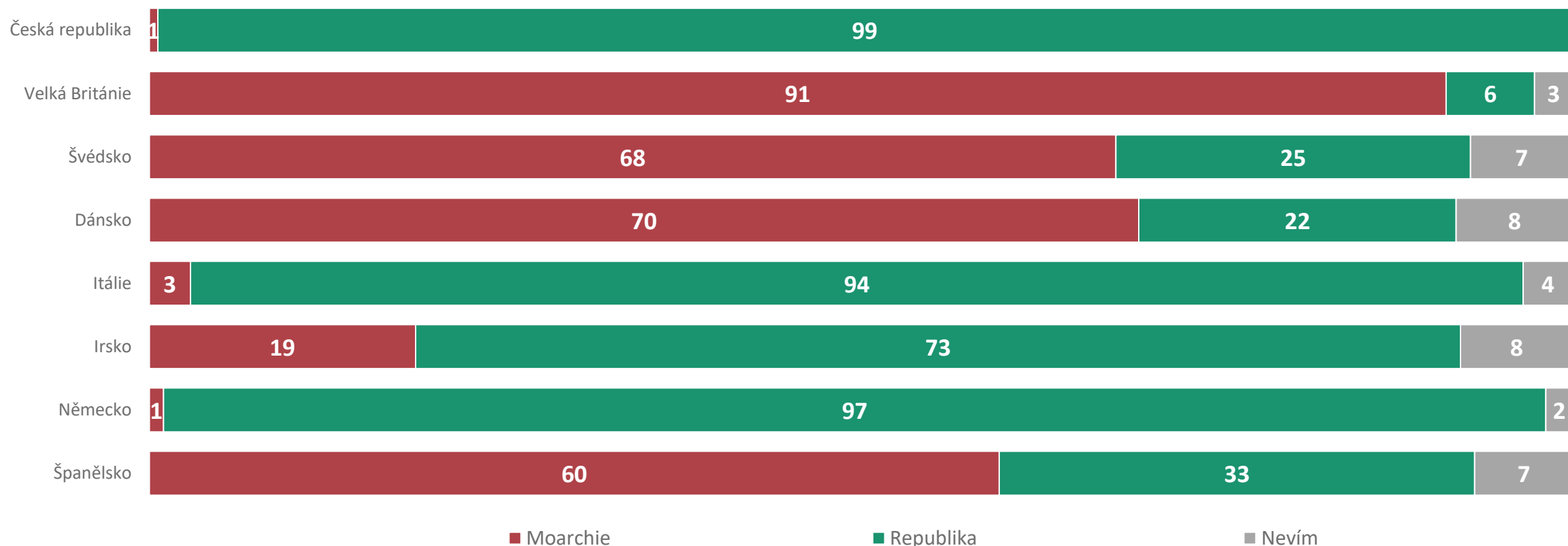
Zatímco jedni tvrdí, že parlamentní republika je nejlepší formou uspořádání, tak druzí se přiklání k jiným typům zřízení. Též se často zaznívají i protichůdné názory na roli hlavy státu.

Studie mapuje názory a hodnocení obyvatel na státní zřízení, hlavu státu, její volbu, ale i na názory týkající se případných změn.

názory a znalosti – státní zřízení

znalost státního zřízení

Téměř všichni obyvatelé České republiky dovedou správně odpovědět, jaké zřízení má jejich země. V případě znalosti forem státního zřízení dalších zemí již pozorujeme horší znalosti v případě čtvrtiny až třetiny respondentů. Horšími znalostmi o formách zřízení disponují výrazně častěji lidé, s nižším dosažným vzděláním, tj. se základním a středním bez maturity, ale též lidé v produktivním věku nebo starší v důchodovém věku.

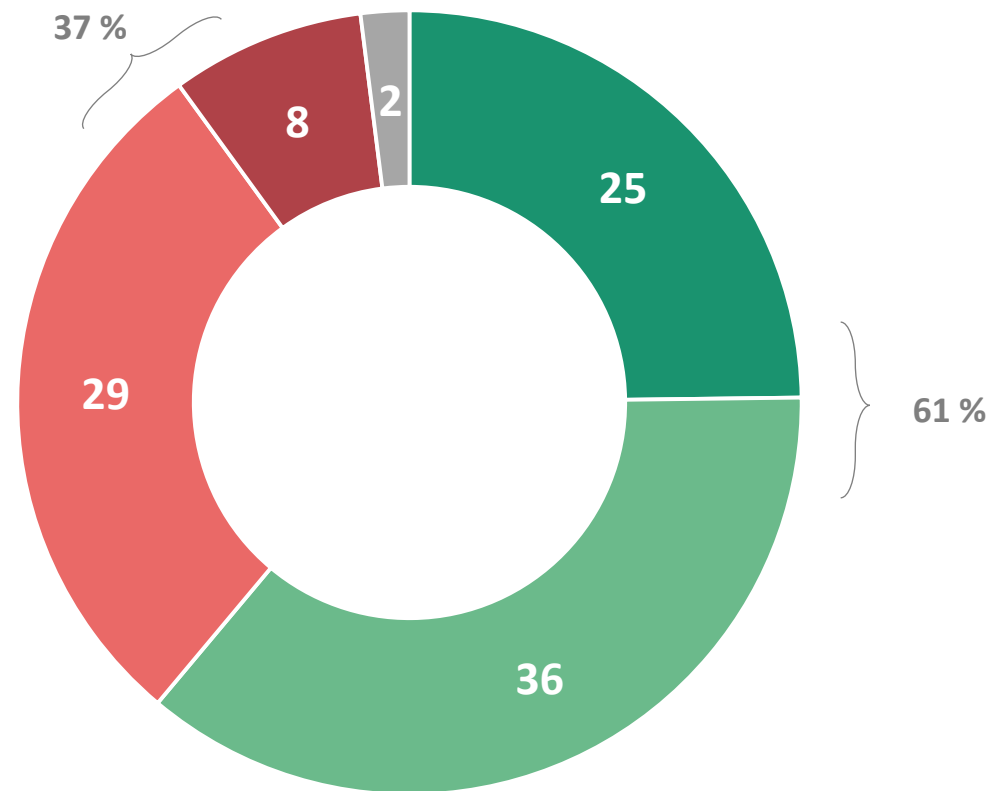
Q01. Jakou formu státního zřízení si myslíte, že mají tyto země?

N = 1015 respondentov, % respondentov

důležitost formy státního zřízení

Více než 60 % respondentů deklaruje, že je pro ně osobně důležité, jakou formu zřízení má země, v které žijí. Tento názor zastávají častěji ženy, nejmladší ve věku 18-24 let, ale i nejstarší ve věku 75 a více let. Navíc důležitost formy státního zřízení častěji deklarují lidé, pro které není důležité, kde se hlava státu narodila nebo jestli mluví plynně českým jazykem.

Formu státního zřízení za nedůležitou považují častěji naopak ženy anebo lidé ve věku 25-54 let.

■ Velmi důležité ■ Spíše důležité ■ Spíše nedůležité ■ Zcela nedůležité ■ Nevím

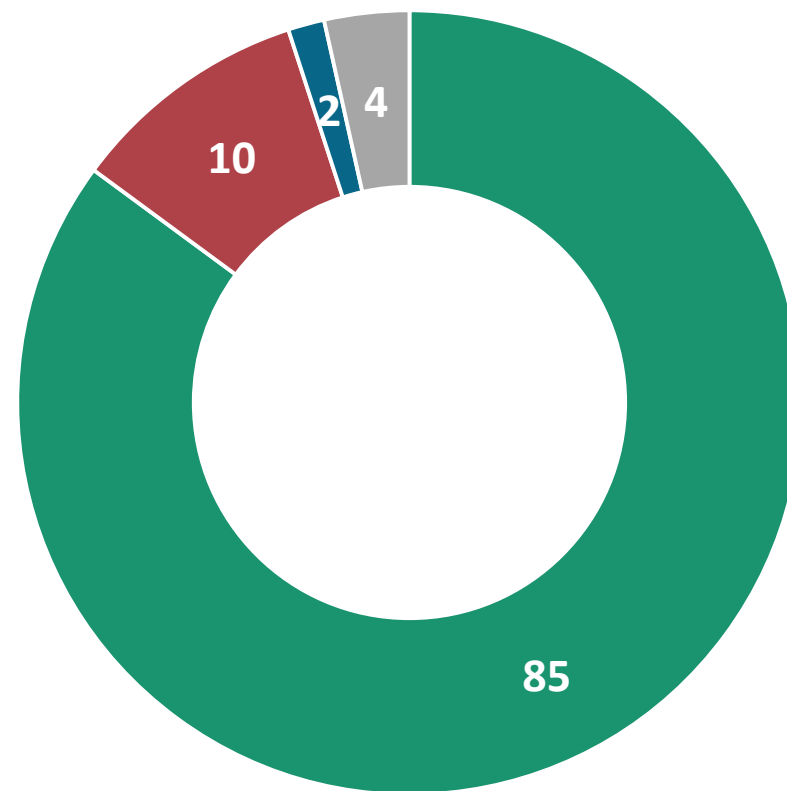
Q02. Je pro Vás osobně důležité, jakou formu státního zřízení má země, ve které žijete?

N = 1015 respondentov, % respondentov

preferovaná forma státního zřízení pro Česko

Za nejlepší formu státního zřízení považují obyvatelé v převážné většině republiku v čele s prezidentem a vládou. Přibližně 10 % obyvatel preferuje monarchii a 2 % diktaturu. 4 % dotázaných uvedla, že neví.

Mírně častěji preferují republiku jako státní zřízení ženy, starší lidé ve věku nad 55 let a obyvatelé Zlínského kraje. Monarchii preferují mírně častěji muži a nejmladší ve věku 18-34 let.

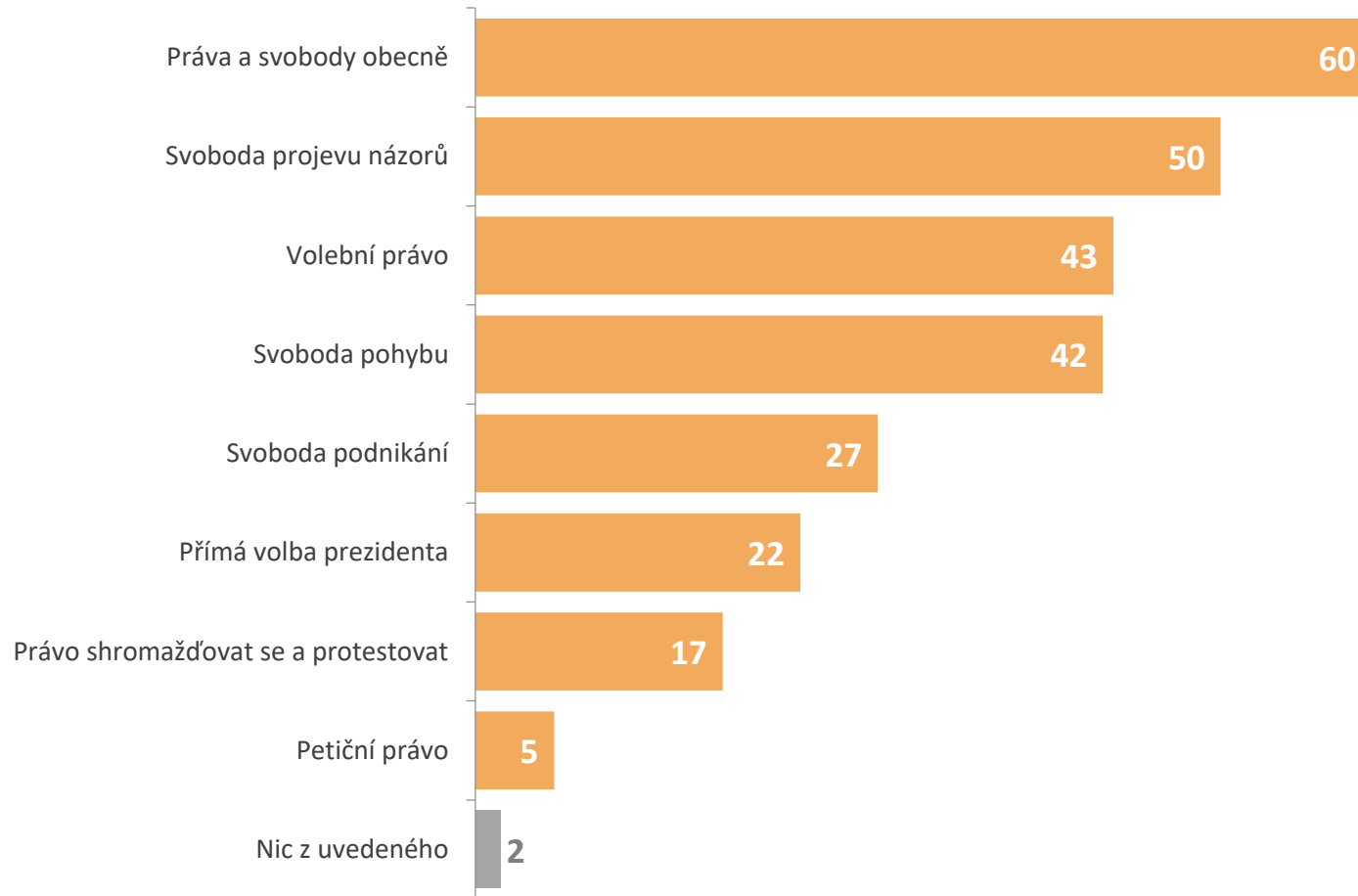

- Republika (v čele s prezidentem a vládou)
- Monarchie (v čele s monarchou/králem a vládou)
- Diktatura (v čele s diktátorem)
- Nevím

Q03. Jakou formu státního zřízení považujete za nejlepší pro Českou republiku?

N = 1015 respondentov, % respondentov

co je nejdůležitější na současném uspořádání České republiky?

Za nejdůležitější součásti současného uspořádání České republiky považují obyvatelé obecně práva a svobody, ale též svobodu projevu názorů, volební právo anebo svobodu pohybu.

Více než čtvrtina také uvedla svobodu podnikání, více než pětina přímou volbu prezidenta. Méně uvedlo právo shromažďování a protestování a nejméně petiční právo.

Volební právo je častěji důležité pro muže, nejmladší ve věku 18-24 let, ale i nejstarší ve věku 75 a více let.

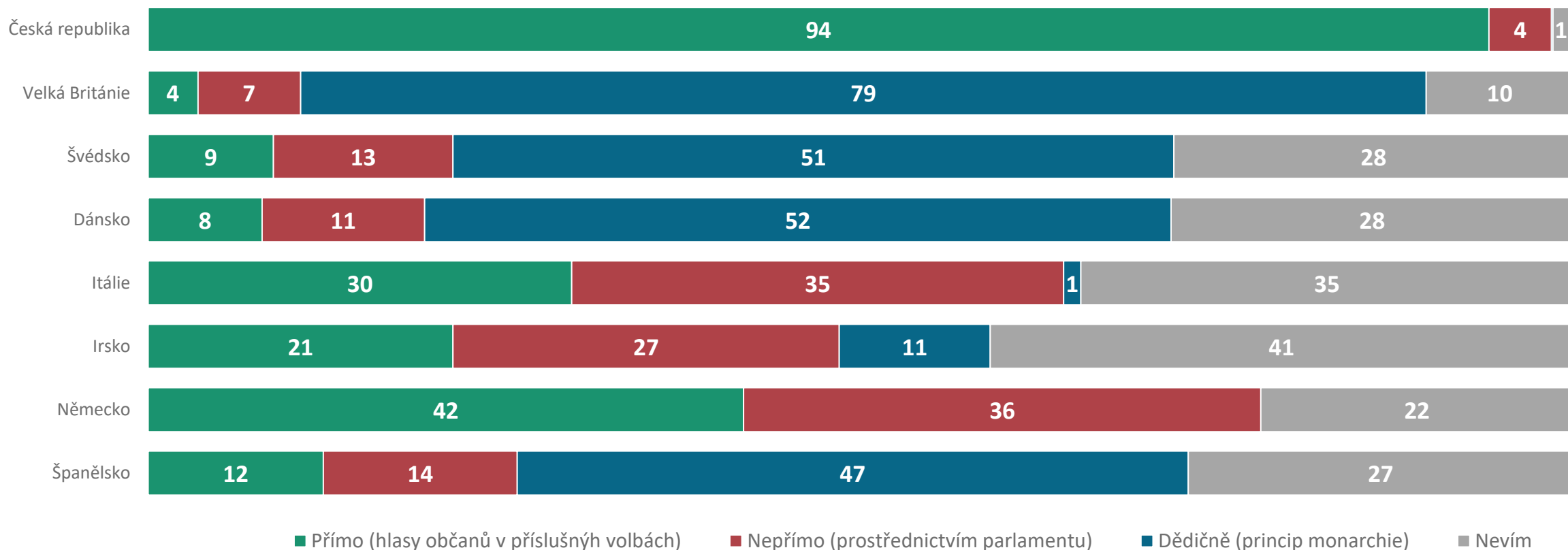
Q13. Co je pro Vás osobně nejdůležitější na současném uspořádání České republiky?

N = 1015 respondentů, % respondentů, možnost více odpovědí

názory a znalosti – hlava státu

znalost způsobu volby hlavy státu ve vybraných zemích

Podobně jako v případě zřízení i v případě způsobu volby platí, že obyvatelé České republiky mají znalosti o vlastní zemi. Ovšem v případě volby hlavy státu v ostatních zemích Evropy můžeme pozorovat výrazně horší znalosti, přičemž značná část lidí na tuto otázku ani neuměla odpovědět. Horšími znalostmi opět disponují častěji lidé s nižším vzděláním a starší, avšak v případě způsobu volby můžeme pozorovat zhoršené znalosti i u lidí se středoškolským vzděláním.

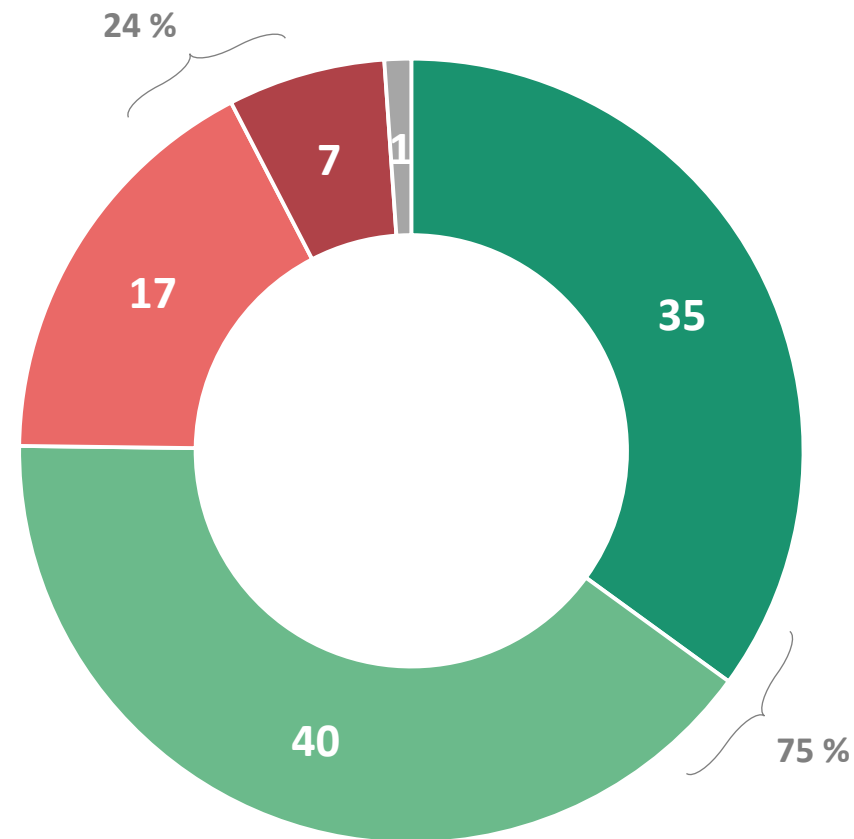
Q04. Víte, jakým způsobem je v uvedených státech volená hlava státu?

N = 1015 respondentů, % respondentů

důležitost způsobu volby hlavy státu

Více než 70 % dotázaných deklaruje, že je pro ně důležité, jakým způsobem je volena hlava státu. Důležitost způsobu volby deklarují častěji ženy, lidé mladší 34 let anebo lidé s vyšším dosaženým vzděláním.

Způsob volby hlavy státu naopak není důležitý pro čtvrtinu dotázaných. Jde častěji o muže a starší jedince v předdůchodovém a důchodovém věku.

■ Velmi důležité ■ Spíše důležité ■ Spíše nedůležité ■ Zcela nedůležité ■ Nevím

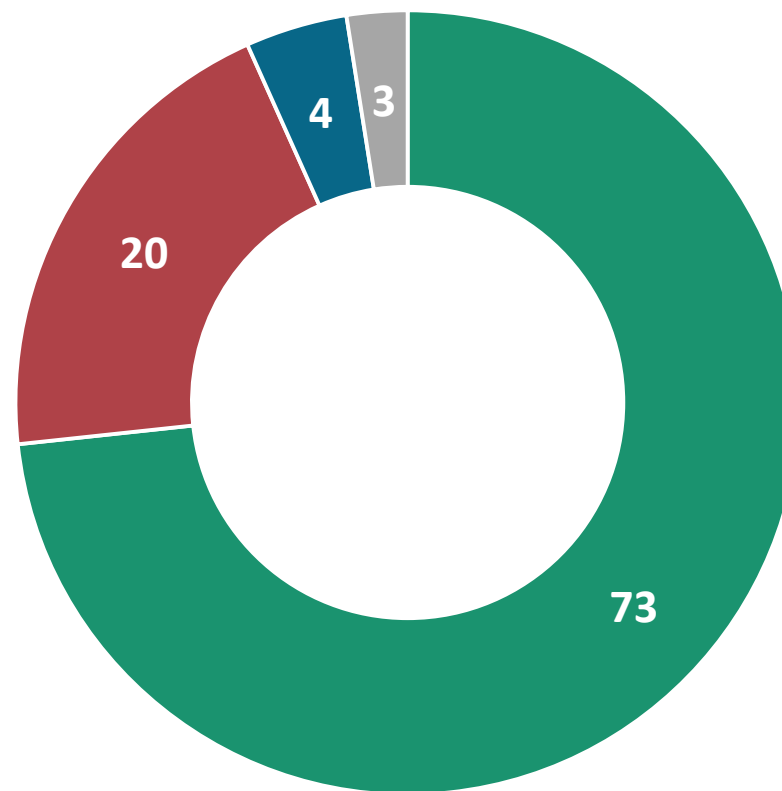
Q05. Je pro Vás osobně důležité, jak je hlava státu volena?

N = 1015 respondentů, % respondentů

preferovaný způsob volby hlavy státu

Více než dvě třetiny obyvatel České republiky se shodují, že hlava státu by měla být volena prostřednictvím přímé volby. Přímou volbu preferují častěji ženy a nejmladší ve věku 18-24 let.

Nepřímou volbu prostřednictvím zastupitelů preferují naopak častěji muži a lidé ve věku 25-34 let.

- Přímo (hlasy občanů v příslušných volbách)
- Nepřímo (prostřednictvím parlamentu)
- Dědičně (princip monarchie)
- Nevím

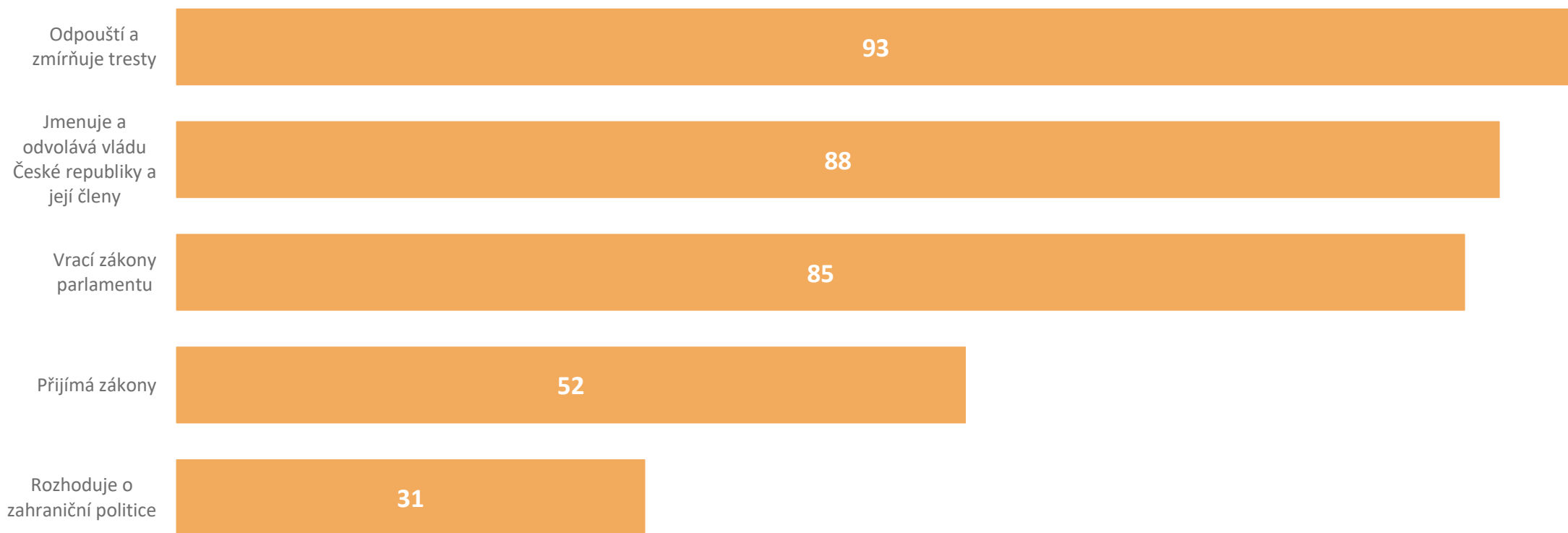
Q06. Jakým způsobem by podle Vás měla být určena hlava státu?

N = 1015 respondentů, % respondentů

pravomoci a role hlavy státu

znalost pravomocí prezidenta ČR

Většina obyvatel České republiky umí správně určit pravomoci prezidenta. Naproti tomu si až polovina obyvatel myslí, že prezident přijímá zákony a další třetina, že rozhoduje o zahraniční politice. Těch, kteří deklarují, že prezident České republiky přijímá zákony, najdeme častěji mezi ženami, nejmladšími do 34 let, ale i nejstaršími ve věku 70 a více let. Výrazně častěji uvádí přijímání zákonů jako jednu z pravomocí rezidenta lidé se základním vzděláním.

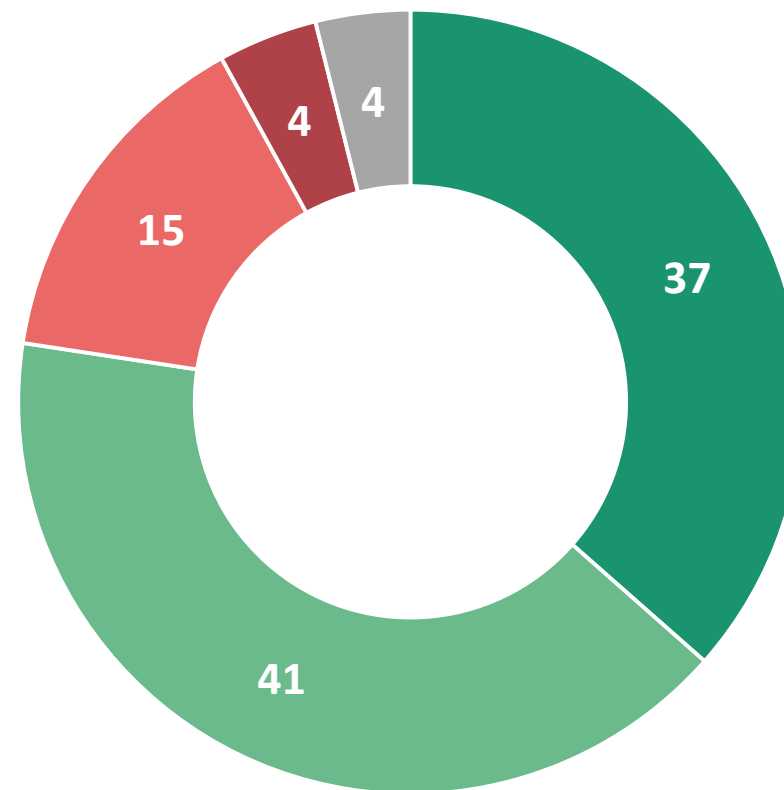
Q07. Kterou z těchto pravomocí má prezident České republiky?

N = 1015 respondentů, % respondentů

dostatečnost pravomocí prezidenta ČR

Téměř 78 % dotázaných tvrdí, že současné pravomoci prezidenta republiky jsou dostatečné.

Další přibližně pětina považuje pravomoci za nedostatečné. V tomto případě jde častěji o nejstarší jedince ve věku 75 a více let a lidí s nižším dosaženým vzděláním. Jde teda o ty, kteří častěji neumí správně říci, jakými pravomocemi hlava státu disponuje.

■ Rozhodně ano ■ Spíše ano ■ Spíše ne ■ Rozhodně ne ■ Nevím

Q08. Jsou podle Vašeho názoru pravomoci prezidenta České republiky dostatečné?

N = 1015 respondentů, % respondentů

ideální úloha hlavy státu

Více než 74 % obyvatel uvádí, že hlava státu by podle nich měla mít jen reprezentativní funkci. Další přibližně pětina respondentů deklaruje, že hlava státu by měla navrhopvat zákony a vytvářet politiky země – podobně jako prezident Spojených států amerických. Tento názor uvádí opět častěji lidé s nižším dosaženým vzděláním.

- Reprezentativní funkce (zastupovat zemi – jak je tomu v současné době v ČR)
- Výkonná funkce (měla by navrhopvat zákony a vytvářet politiky země – například jako prezident Spojených států)
- Nevím

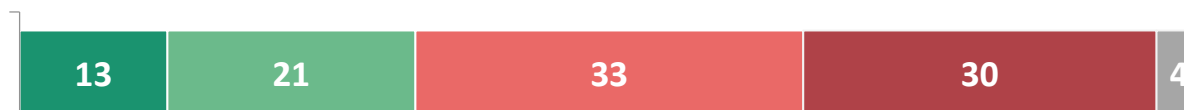
Q09. Jakou roli by podle Vašeho názoru měla hrát hlava státu?

N = 1015 respondentů, % respondentů

vlastnosti hlavy státu – souhlas s výroky

Obyvatelé České republiky se shodují, že v čele země by měla stát osobnost, která bude spojovat společnost. Právě tak se shodují, že hlava státu by měla za každých okolností dodržovat Ústavu a platné zákony.

Hlava státu může při výkonu svých pravomocí postupovat hlavně podle svého uvážení, i když je daný postup proti zvyklostem nebo vyvolává otázky o souladu s Ústavou a zákony

Osoba v čele státu má prosazovat své názory, i když vadí přibližně polovině občanů

V čele státu by měl být někdo, kdo se na tuto roli a funkci dlouhodobě připravuje

Aby mohla hlava státu účinně hájit naše zájmy v zahraničí, musí ji státníci ostatních zemí respektovat a uznávat jako osobnost.

Hlava státu má za každých okolností dodržovat Ústavu, platné zákony i nepsané ústavní zvyklosti.

V čele státu by měla stát osobnost, která bude společnost spojovat

■ Rozhodně souhlasím

■ Spíše souhlasím

■ Spíše nesouhlasím

■ Rozhodně nesouhlasím

■ Nevím

Q10. Do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky?

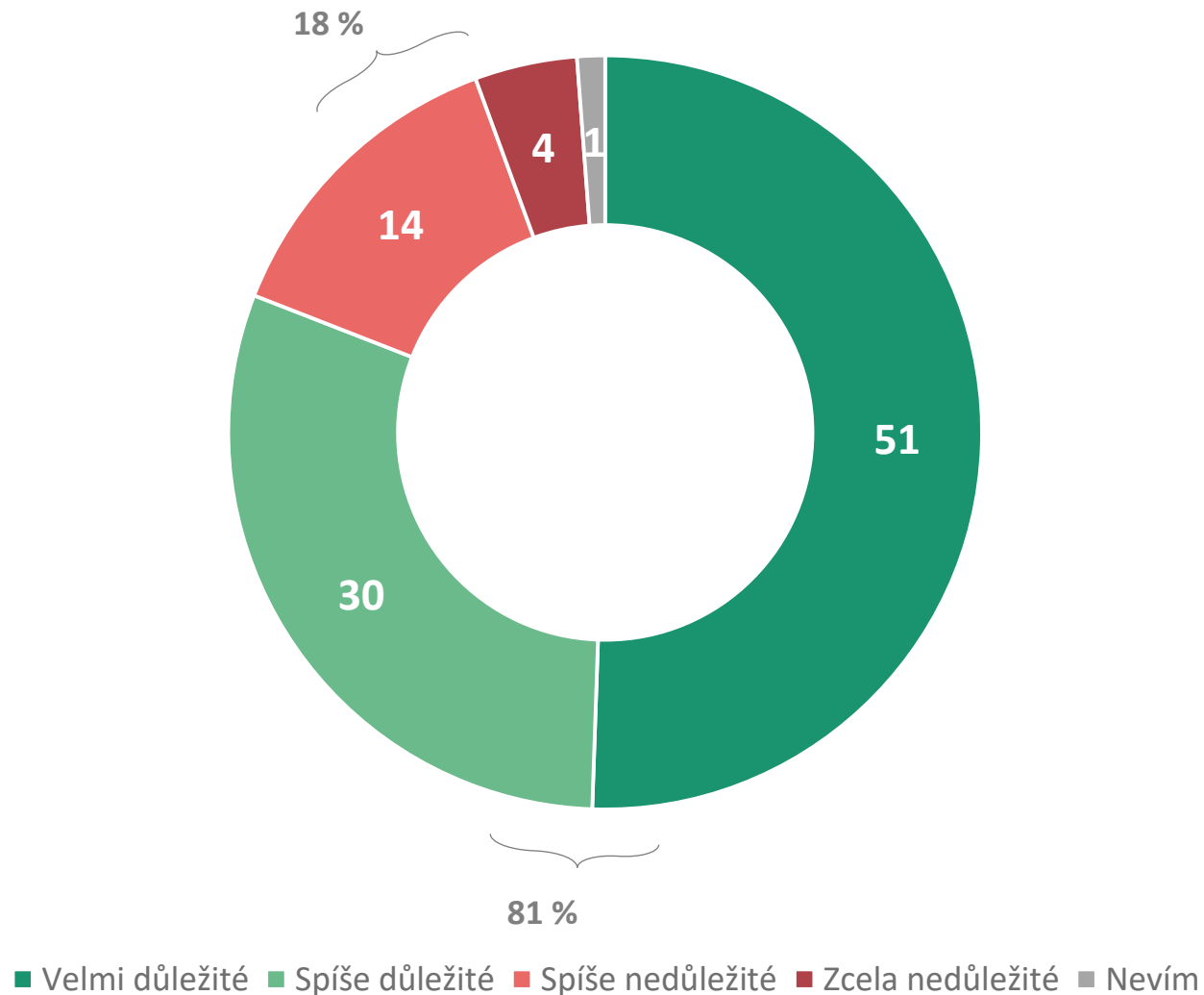
N = 1015 respondentů, % respondentů

osobnostní předpoklady hlavy státu

důležitost místa narození hlavy státu

Více než 80 % dotázaných deklaruje, že považují za důležité, aby se hlava státu narodila v České republice. Mírně častěji jde o ženy a nejstarší ve věku nad 75 let.

Přibližně pětina obyvatel nepovažuje za důležitý původ hlavy státu. Z většiny jde o nejmladší ve věku od 18 do 24 let, lidi se základním vzděláním a vysokoškolským vzděláním anebo obyvatele Prahy a středních Čech.

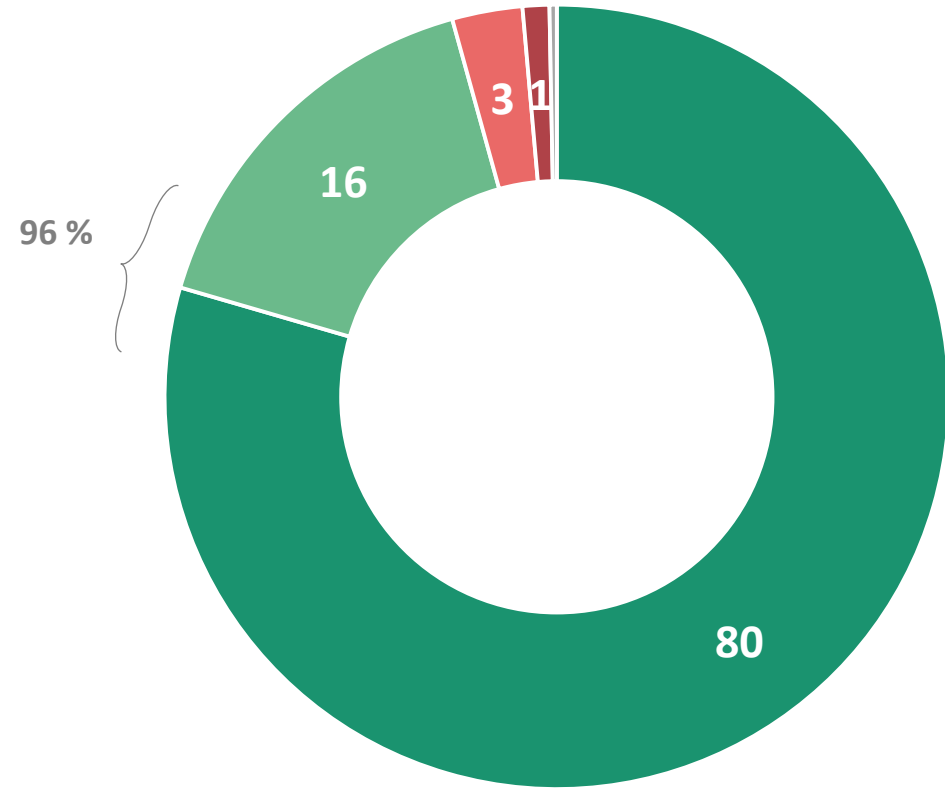

Q11. Je pro Vás osobně důležité, aby se hlava státu narodila v České republice?

N = 1015 respondentů, % respondentů

důležitost ovládnání českého jazyka hlavou státu

V případě plynulé znalosti českého jazyka se respondenti jednoznačně shodují (96 %), že hlava České republiky by měla plynule mluvit českým jazykem. Tento postoj je relativně konzistentní napříč sociodemografickými kategoriemi respondentů. Jen 4 % odpověděli, že pro ně není důležité, aby hlava České republiky mluvila plynule česky. Téměř nikdo v této otázce neoznačil možnost „nevím“.

■ Velmi důležité ■ Spíše důležité ■ Spíše nedůležité ■ Zcela nedůležité ■ Nevím

Q12. Je pro Vás osobně důležité, aby hlava České republiky mluvila plynule česky?

N = 1015 respondentů, % respondentů

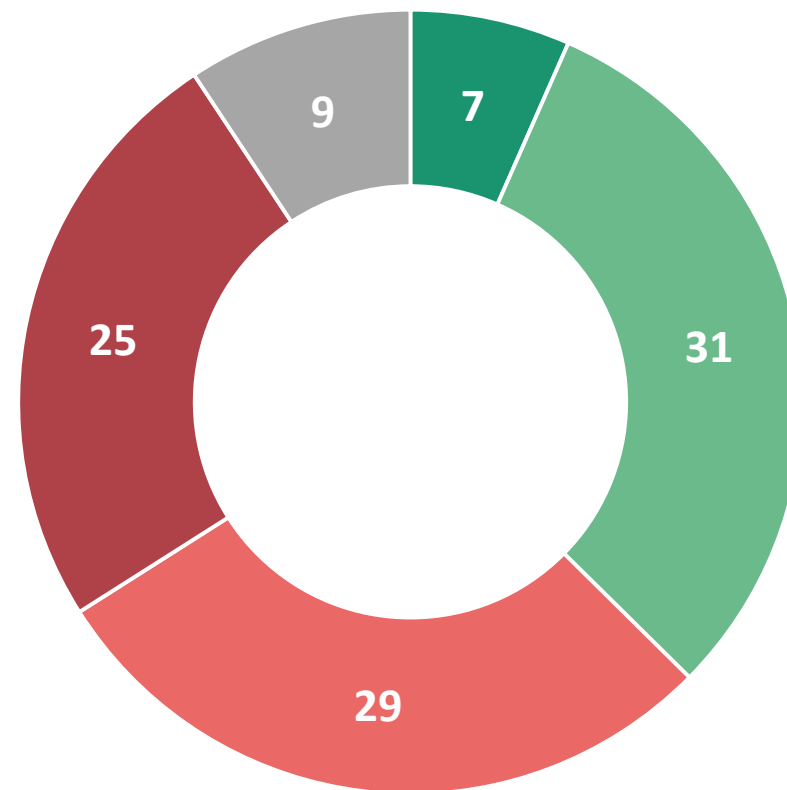
alternativní formy uspořádání

postoj k dědičnosti hlavy státu

V případě, že by hlava státu nebyla volena přímou volbou, ale na základě dědičného nároku, tak jen přibližně 37 % dotázaných deklaruje, že by takovouto hlavu státu akceptovali. Častěji se jedná o nejmladší do 34 let, ale i o lidi s maturitním nebo vysokoškolským vzděláním.

Takovouto hlavu státu by naopak neakceptovala více než polovina populace. Nejčastěji jsou to lidé v důchodovém věku, mírně častěji též lidé s nižším vzděláním anebo obyvatelé Olomoucka a Královéhradecka.

Necelá desetina respondentů uvedla, že se v této otázce nedokáže rozhodnout.

■ Rozhodně ano ■ Spíše ano ■ Spíše ne ■ Rozhodně ne ■ Nevím

Q15. V případě, že by hlava státu nebyla volena přímou volbou, ale pozice by byla obsazována na základě dědičného nároku, akceptovali byste Vy osobně takovouto hlavu státu?

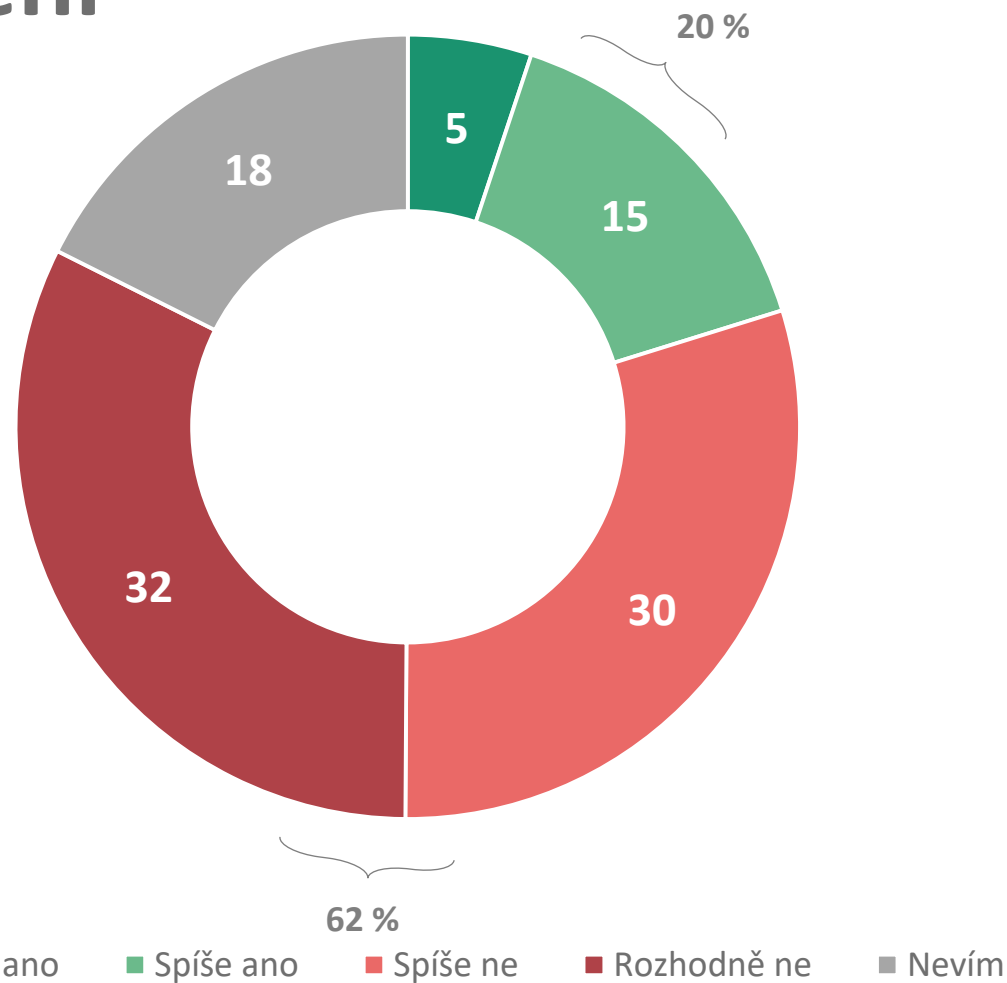
N = 1015 respondentů, % respondentů

možnost návratu potomků Habsbursko-Lotrinského rodu do českého politického dění

20% respondentů si myslí, že by se současní potomci Habsbursko-Lotrinského rodu měli vrátit do českého politického dění, proti je 62%. S touto myšlenkou se ztotožňuje pětina dotázaných, přičemž převažuje váhavý souhlas (spíše ano).

Značná část oslovených lidí se v této otázce nedokáže rozhodnout (18 % neví).

S návratem potomků tohoto rodu souhlasí častěji muži. Rozhodný nesouhlas je nejčastější mezi lidmi ve věku 70 a více let a lidmi, pro které je důležité, v jakém státním zřízení žijí. Mírně nižší míra nesouhlasu je mezi obyvateli Prahy a středních Čech.

Q14. Myslíte si, že by se měli současní potomci rodu Habsbursko-Lotrinského vrátit do českého politického dění?

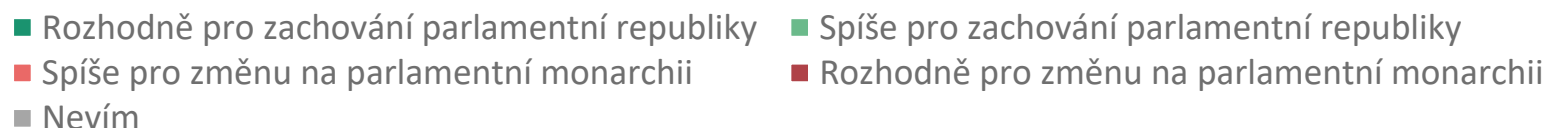
N = 1015 respondentů, % respondentů

preferované státní uspořádání

79 % dotázaných se vyslovilo pro zachování parlamentní republiky. Z většiny jde o rozhodný postoj. Pro změnu na parlamentní monarchii se vyslovilo souhrnně (spíše + rozhodně) 13 % respondentů. Necelá desetina u této otázky odpověděla, že neví.

Nerozhodný postoj (neví) je výrazně častější u žen. Rozhodný postoj pro zachování parlamentní republiky je zdaleka nejčastější v generaci 75 let a více a lze říci, že s věkem klesá a přesouvá se do váhavého (spíše pro zachování parlamentní republiky). Ve věkové kategorii 18-24 let je vyšší váhavý souhlas (spíše pro změnu na parlamentní monarchii) – dosahuje 15 %.

Rozhodně se pro zachování parlamentní republiky vyslovují nejčastěji ti, pro které je velmi důležitá forma státního zřízení.

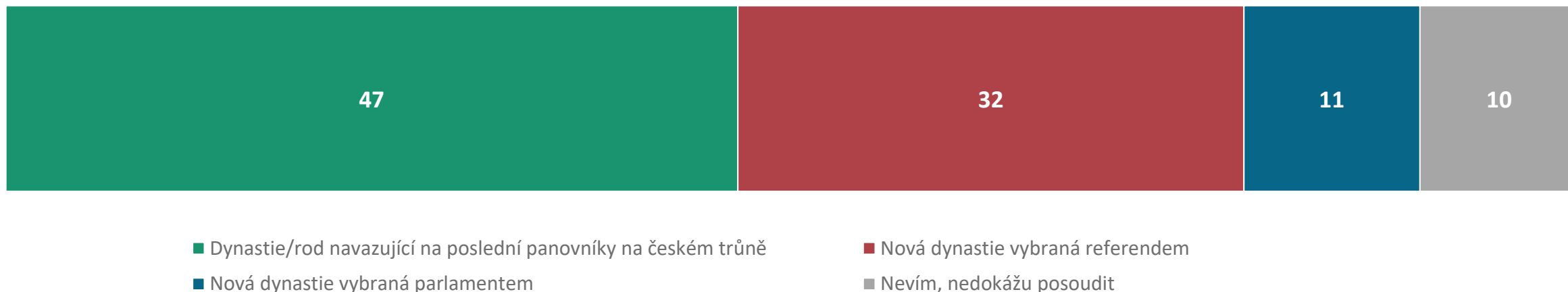

Q16. Pokud by hypoteticky existovala možnost změny státního uspořádání v České republice ze současné parlamentní republiky na parlamentní monarchii, vy osobně byste se byl(a):
N = 1015 respondentů, % respondentů

postoj ke vládnoucí dynastii v případě změn

Téměř polovina dotázaných by v případě zavedení monarchie preferovala pokračování dynastie, která navazuje na poslední panovníky na českém trůnu. Přibližně třetina by raději uvítala novou dynastii vybranou v referendu. Zhruba desetina dotázaných by v případě změny státoprávního uspořádání ČR uvítala novou dynastii vybranou parlamentem. Desetina se také v této otázce nedokáže rozhodnout.

Navázání na poslední panovníky na českém trůně si výrazně častěji přejí ti, kteří si myslí, že by se potomci Habsbursko-Lotrinského rodu měli vrátit do českého politického dění.

Q17. V případě, že by došlo ke změně státoprávního uspořádání ČR na parlamentní monarchii, měla by podle Vašeho názoru panovat:

N = 1015 respondentů, % respondentů

závěry

závěry

- Jedním z témat společenské diskuze je i polemika ohledně společenských a politických znalostí obyvatel České republiky.
- V případě znalosti státního zřízení anebo způsobu volby hlavy státu v České republice vidíme, že obyvatelé České republiky všeobecně disponují dobrými znalostmi. V případě znalostí dalších evropských zemí je to už mírně horší. Tedy znalosti týkající se společenských a politických oblastí jsou u obyvatel České republiky poměrně vysoké v případě znalostí o vlastní zemi a o základních oblastech. Čím víc jsou však znalosti obyvatel zkoumané do hloubky, tím jsou horší. Stejně je to i v případě znalostí o ostatních evropských zemích.
- Za nejdůležitější součásti současného uspořádání České republiky považují obyvatelé obecně práva a svobody, svobodu projevu názorů, volební právo anebo svobodu pohybu.
- Skoro 80 % dotázaných tvrdí, že současné pravomoci prezidenta republiky jsou dostatečné.
- Obyvatelé se shodují, že v čele země by měla stát osobnost, která bude spojovat společnost. Stejně tak se lidé shodují, že hlava státu by měla za každých okolností dodržovat Ústavu a platné zákony.

závěry

- 74 % obyvatel uvádí, že hlava státu by podle nich měla mít jen reprezentativní funkci.
- Více než 70 % dotázaných deklaruje, že je pro ně důležité, jakým způsobem je volena hlava státu, přičemž více než dvě třetiny uvádí, že hlava státu by měla být volena prostřednictvím přímé volby.
- Více než 60 % respondentů deklaruje, že je pro ně osobně důležité, jakou formu zřízení má země, v které žijí.
- Z názorů na současné státní zřízení vyplývá, že **obyvatelé České republiky jsou ve většině spokojeni se současným statem quo**. Téměř 85 % dotázaných deklaruje, že za nejlepší státní zřízení považuje parlamentní republiku v čele s prezidentem a vládou a 79% případů je pro zachování parlamentní republiky. **Přibližně 10 % -13% obyvatel by bylo pro monarchiistické uspořádání** a 2% diktaturu, 4 % dotázaných neví.
- 20 % respondentů myslí, že by se současní potomci Habsbursko-Lotrinského rodu měli vrátit do českého politického dění.

M E D I A N

MEDIAN je nezávislá soukromá společnost pro výzkum trhu, médií a veřejného mínění & vývoj analytického a marketingového software.

Společnost působí na trhu od roku 1993 a realizuje všechny typy kvalitativních i kvantitativních výzkumů trhu a veřejného mínění, včetně oficiálních mediálních měření a MML-TGI.

MEDIAN je členem odborných sdružení:

[SIMAR](#)

[ESOMAR](#)

[TGI Network](#)

[American Marketing Association](#)

kontakt

MEDIAN, s. r. o.
Národních hrdinů 73
190 12 Praha 9
www.median.cz
225 301 111